

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 10. oktober 2024

Orientering nr. 15/2024

Inuit Ataqatigiit bakker op om kritikken af Folketingets Præsidium i debat om grønlandsk i folketingsalen

På dagen for åbningsdebatten i Folketinget udsendte Inuit Ataqatigiit (IA) en pressemeddelelse med kritik af Folketingets Præsidium. IA kritiserer præsidiets beslutning om at begrænse folketingsmedlem Aki-Matilda Høegh-Dams (Siumut) taletid til selve ordførertalen, som hun holdt på grønlandsk. IA giver i pressemeddelelsen udtryk for, at man må ændre grundloven i forhold til Grønlands repræsentation i Folketinget, hvis ikke de grønlandske folketingsmedlemmer kan tale grønlandsk i folketingsalen.

”Vi har ret til at stemme på den politiker, vi har lyst til ber fra Grønland. Hvis vi som land stemmer på en politiker, der er rent grønlandsktalende, vil vedkommende, som det er lige nu, ikke blive behandlet på samme måde som alle andre folketingspolitikere”, udtalte IAs politiske ordfører, Mariane Paviassen Jensen, den 4. oktober 2024 til KNR.

Folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA) talte efter åbningsdebatten for, at der må findes praktiske løsninger: *”Udfordringerne er blevet talt op, men løsningerne er ligesom ikke rigtig kommet på bordet. Der vil jeg gerne gøre mit til, at vi får landet simultantolkning”,* sagde Aaja Chemnitz til KNR den 4. oktober 2024.

Fortsat afbud til møder i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd fra formanden for Naalakkersuisut

Det islandske formandskab i Nordisk Råd, præsident Bryndís Haraldsdóttir, vicepræsident Oddný Harðardóttir og rådsdirektør Kristína Háfoss, har været på besøg i Nuuk og afholdt møder med repræsentanter fra Naalakkersuisut og Inatsisartut. Det skriver Sermitsiaq i en artikel den 2. oktober 2024 hvoraf det fremgår, at rejsens formål har været at drøfte de mulige ændringer i Helsingforsaftalen vedrørende selvstyrende landes fremtidige rolle og medlemskab med grønlandske politikere.

Det islandske formandskab mødtes bl.a. med formand for Naalakkersuisut, Muté B. Egede, som siden maj 2024 har fastholdt beslutningen om, at han ikke deltager i Nordisk Råds og Nordisk Ministerråds møder på statslederniveau. *”Først hvis der sker en holdningsændring i formandskabet, vil vi overveje deltagelsen på ny. Grønland vil naturligvis genoverveje sin holdning såfremt Nordisk Råd samt Nordisk Ministerråd kommer med en ændring i Helsingforsaftalen, der muliggør et selvstændigt medlemskab uden nogen former for forbehold og undtagelser for Grønland og dermed også Færøerne og Åland”,* skriver Muté B. Egede i et svar til Sermitsiaq den 2. oktober 2024.

Artiklen oplyser desuden, at Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt, og de to parlamentariske medlemmer af Nordisk Råd, Doris J. Jensen (Siumut) og Mariane Paviassen Jensen (IA), bakker op om Muté B. Egedes beslutning om ikke at deltage i Nordisk Råds session

i Reykjavík, men at de pågældende selv vil være til stede: ”Selvfølgelig skal vi være der, når det handler om os. Vi regner bestemt med at skulle kæmpe med, når det for eksempel som nu handler om Helsingfors-aftalen. Vi vil jo gerne være fuldgældigt medlem og regner ikke med, at andre skal tage den kamp for os”, udtalte Vivian Motzfeldt til Sermitsiaq den 2. oktober 2024.

Voldgiftsretten vil behandle spørgsmål om kompetence i sagen om Greenland Minerals A/S mod Grønlands Selvstyre

Voldgiftsretten har besluttet at udskille spørgsmålet om Voldgiftsrettens kompetence i sagen om Greenland Minerals A/S' klage over Grønlands Selvstyre. Det oplyser Naalakkersuisut i en pressemeddelelse udsendt af Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling den 2. oktober 2024.

”Denne voldgiftssag har nu kørt over 2 år, og det har fra starten været vigtigt fra Selvstyrets side at påpege, at vi ikke mener, at Voldgiftsretten har kompetence til overhovedet at behandle denne sag. Det er stadig Selvstyrets og statens vurdering, at sagen skal afvises.”, udtaler Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling, Naaja H. Nathanielsen, i pressemeddelelsen.

Sagen startede i marts 2022, da mineselskabet Greenland Minerals A/S anlagde en voldgiftssag mod Grønlands Selvstyre, som afviste at give selskabet en udnyttelsestilladelse til et mineprojekt ved Kuannersuit i Sydgrønland.

Ny landslæge

Speciallæge i samfundsmedicin Paneeraq Noahsen tiltræder stillingen som landslæge den 1. oktober 2024. Hun afløser Henrik L. Hansen, der har været landslæge siden 2017. Henrik L. Hansen har valgt ikke at genansøge stillingen efter åremålet i stillingen udløb den 1. oktober 2024. Det oplyser Departement for Sundhed i en pressemeddelelse den 27. september 2024.

Af pressemeddelelsen fremgår det, at Paneeraq Noahsen har erfaringer som læge i det grønlandske sundhedsvæsen samt som hospitalslæge og administrativ læge i Sundhedsstyrelsen i Danmark i forbindelse med sin uddannelse indenfor samfundsmedicin.

Reducerede kvoteanbefalinger for rejefiskeri

Kvoteanbefalingerne for rejefiskeriet i 2025 er reduceret med 16.500 tons sammenlignet med anbefalingerne for 2024. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af Grønlands Naturinstitut den 27. september 2024. Heri oplyses det endvidere, at rådgivningen tager i betragtning, at både bestande og fangstrater er faldende, samt at de større bestande af torsk, som æder rejer, bidrager til nedgangen i bestandene.

Sermitsiaq skriver den 7. oktober 2024, at den reducerede kvoteanbefaling alene for Vestgrønland på 15.000 tons svarer til en indtægt i landskassen fra ressourcerenteafgifter på 50 mio. kr. Finanslovsforslaget, som behandles endeligt i Inatsisartut i november, indeholder en post på indtægtsbudgettet fra ressourcerenteafgifter fra rejefiskeriet på i alt 342,5 mio. kr.

Naturinstitutet meddeler, at rådgivningen nu er videregivet til Naalakkersuisut, som fastlægger de endelige kvoter for rejefiskeriet.

Miljøaktivisten Paul Watson fortsat tilbageholdt i Nuuk

Grønlands Landsret har den 2. oktober 2024 tilsluttet sig anklagemyndighedens anmodning om at forlænge tilbageholdelsen af Paul Watson, og tilbageholdelsen er nu forlænget frem til den 23. oktober 2024. Det fremgår af en artikel i Sermitsiaq den 2. oktober 2024, som også oplyser, at Watsons forsvarere har bedt om at få sagen indbragt for Højesteret. En af Paul Watsons forsvarere, Finn Meinel, oplyser til Sermitsiaq, at anmodningen om indbringelse for Højesteret er blevet imødekommet.

Fortsat stigende forbrugerpriser

Forbrugerprisindekset er steget med 2,8 pct. pr. 1. juli 2024 i forhold til samme dato sidste år. Det viser Grønlands Statistiks seneste publikation om forbrugerpriserne, som blev offentliggjort den 30. september 2024.

Grønlands Statistik oplyser at der er tale om generelle stigninger på tværs af kategorierne, men at de største stigninger ses i kategorierne fødevarer og bolig, som steg med henholdsvis 2,7 pct. og 4,2 pct. Prisstigningen i boligkategorien tilskrives primært prisstigninger på brændstof og transport, som øger udgifterne til opvarmning i boligerne. Stigningen i fødevarekategorien skyldes blandt andet prisstigninger på sodavand.